باروری ایده‌آل زنان و تعیین کننده‌های آن(مطالعه موردی زنان شهر کرمانشاه)

سراج‌الدین محمودیانی‌گیلان[1*]

۱) گروه جمعیت‌شناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

تاریخ دریافت:۹۲/۱۰/۸ تاریخ پذیرش :۹۳/٤/۱۸

چکیده

مقدمه: باروری در مطالعات جمعیت‌شناختی یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر رشد جمعیت در هر جامعه‌ای است. هدف از تحقیق حاضر بررسی عوامل مؤثر بر باروری ایده‌آل زنان در شرف ازدواج شهر کرمانشاه است.

مواد و روش‌ها: جمع‌آوری داده‌ها از طریق پرسشنامه محقق ساخته و در فروردین ماه ۱۳۹۲فراهم شد.جامعه آماری زنانی را شامل می‌شود که در سن ازدواج بودند. نمونه آماری شامل ۲۰۰ نفر از زنان مراجعه‌کننده به مراکز بهداشتی منتخب شهر کرمانشاه است.

یافته‌های پژوهش: یافته ها نشان داد فاصله بین موالید و پایگاه خانوادگی اثر معناداری بر باروری ایده آل دارد. یافته ها هم چنین نشان داد که ۴ درصد واریانس باروری ایدهآل می تواند توسط متغیرهای مستقل تبیین گردد.

بحث و نتیجه‌گیری: در جامعه مطالعه شده، نگرش زنان به رفتار باروری تقریباً یکسان می باشد. بدین معنا که زنان با ویژگی های اجتماعی اقتصادی مختلف قصد دارند رفتار باروری مشابه ای را از خود بروز دهند. بنا بر این نتیجه گرفته می شود که خواستن فرزند کم در اثر اشاعه به یک الگوی غالب تبدیل شده است.

واژه‌های کلیدی: باروری ایده‌آل، زنان، کرمانشاه

*نویسنده مسئول: گروه جمعیت‌شناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

Email: seraj_ gilan@yahoo.com

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]

مقدمه

در علم جمعیت شناسی سه عامل باروری، مرگ و میر و مهاجرت را تعیین کننده های اصلی میزان رشد جمعیت می دانند. بر همین مبنا در مطالعات جمعیت شناسی باروری یکی از مهمترین عوامل مؤثر بر رشد جمعیت و از مباحث پویایی شناسی جمعیت به شمار می رود. رفتار باروری، بر اساس محرکها، فرآیند تصمیم گیری و نگرش های مرتبط می تواند به عنوان رفتاری اجتماعی که در یک محیط اجتماعی حادث می شود، در نظر گرفته شود(۱). امروزه بسیاری از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه میزان باروری ای در سطح جانشینی و حتی پایین تر از سطح جانشینی را تجربه می کنند. ایران نیز از جمله کشورهایی است که در چند دهه اخیر افت شدیدی را در نرخ های باروری خود داشته است(۲). بر اساس مطالعات انجام شده(۵-۳)، میزان باروری کل در کشور از سال ۱۳۶۴ شروع به کاهش مستمر کرده است. باروری در ایران از ۶/۹ فرزند به ۵/۵ فرزند در سال ۱۳۶۷ و در سال ۱۳۷۵ به ۲/۸ رسید. برآوردها بر اساس پیمایش جمعیت و سلامت سال ۱۳۷۹ نشان داد که میزان باروری کل در دوره ۷۹-۱۳۷۷ به نزدیک سطح جانشینی یعنی حدود ۲/۲۶ فرزند برای هر زن رسیده بود. سرانجام در سال ۱۳۸۵ به زیر سطح جانشینی یعنی حدود ۱/۹ فرزند برای هر زن رسید. در سال ۱۳۹۰ و بر اساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران، باروری در کل کشور به ۱/۸ رسیده بود. در استان کرمانشاه نیز این کاهش باروری، آن هم به طور قابل ملاحظه ای قابل مشاهده می باشد. برآوردها نشان می دهد که میزان باروری در این استان از رقم ۶/۱۶ فرزند برای هر زن در سال ۱۳۵۵ به ترتیب به ۶/۵، ۲/۵ و ۱/۹ فرزند برای هر زن در سال های ۱۳۶۵، ۱۳۷۵ و ۱۳۷۹رسیده است یعنی باروری به زیر سطح جایگزینی انتقال یافته است(۷،۶)، حتی بر اساس برخی منابع باروری کل برای استان کرمانشاه در سال ۱۳۸۸ به ۱/۶ فرزند هم رسیده بود(۸). از آن جایی که نگرش ها مهم ترین عوامل شکل دهنده رفتار محسوب می شوند، اما این موضوع را نمی توان با قطعیت پذیرفت زیرا فرد در شرایطی ممکن است رفتاری از خود نشان دهد که با نگرش او متفاوت و متضاد باشد با این وجود از یک نگاه کلی رفتار انسان بیانگر نگرش های او می باشد(۹). بر همین اساس شواهدی از باروری ایده آل و مقایسه آن با باروری واقعی می تواند به درک بهتر تغییرات باروری کمک کند. در یک بررسی(۱۰) در یوروبای نیجریه نتیجه گرفته شد که تمایلات باروری پیش بینی کننده مهم رفتار باروری زوجین بوده است. مطالعات نشان داده اند که باروری واقعی کمتر از ترجیحات اولیه است که دلایل این کاهش در باروری واقعی می تواند ریشه در رقابت برای کار، اختلال در رابطه زناشویی و ناباروری داشته باشد(۱۱). بکر(۱۲) معتقد است که تغییرات عمده در باروری به تغییرات در تقاضا برای فرزند بر می گردد که این تقاضا نیز به نوعی به نیات باروری افراد اشاره دارد. لذا هدف از تحقیق حاضر بررسی عوامل مؤثر بر باروری ایدهآل زنان مراجعه کننده به مراکز بهداشتی منتخب شهر کرمانشاه می باشد.

مواد و روش‌ها

داده های مورد استفاده در این مطالعه حاصل یک پیمایش می باشد که در فروردین ۱۳۹۲ در شهر کرمانشاه اجرا شده است. در این تحقیق برای اندازه گیری متغیرها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. پرسش نامه شامل بخش هایی مانند مشخصات فردی، مشخصات خانوادگی و بخش نگرش های مرتبط با تشکیل خانواده و رفتارهای باروری بود. جمعیت آماری در این تحقیق کلیه زنان در شرف ازدواجی است که جهت انجام آزمایشات پزشکی قبل از ازدواج به مراکز بهداشتی-درمانی سطح شهر مراجعه می کردند. با توجه به ماهیت جامعه آماری مورد بررسی امکان دسترسی به فهرست آن ها فراهم نبود لذا ابتدا مناطق ۶ گانه شهرداری کرمانشاه از نظر اقتصادی و اجتماعی در سه طبقه(بالا، پایین و متوسط) دسته بندی گردید، سپس از هر طبقه یک منطقه به تصادف انتخاب شد تا نماینده وضعیت اقتصادی اجتماعی آن طبقه باشد. در نهایت نیز با مراجعه به یک مرکز بهداشتی در آن منطقه داده ها جمع آوری گردید. بنا بر این در مجموع داده ها از سه مرکز بهداشتی-درمانی منتخب شهر جمع آوری گردید. نمونه آماری شامل ۲۰۰ نفر از زنان مراجعه کننده به مراکز بهداشتی منتخب می باشد. پیمایش از طریق اجرای مصاحبه های چهره به چهره و به وسیله مصاحبه گران زن آموزش دیده و با تجربه انجام شد. اعتبار و درستی داده – های جمع آوری شده در تمامی پرسش نامه ها در چندین مرحله یعنی در حضور پاسخگو، هنگام ورود داده ها به رایانه و هنگام تجزیه و تحلیل، مورد مداخله قرار گرفت. اعتبار کل پرسش نامه نیز از نوع اعتبار محتوا و اعتبار سازه بود. به این ترتیب که پرسش نامه به دو تن از اساتید متخصص در این حوزه داده شد و در نهایت با اعمال نظرات آنان پرسش نامه نهایی تدوین گردید. با اجرای یک پیش آزمون، اعتبار سازه نیز با استفاده از تکنیک تحلیل عاملی تأیید گردید.

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]

پایای نیز از طریق آزمون آلفای کرونباخ بررسی و تأیید گردید. متغیرهای مستقل در این تحقیق شامل سطح تحصیلات، وضعیت اشتغال، پایگاه خانوادگی، سن به هنگام ازدواج، فاصله مناسب فرزندان و ترجیح جنسی و متغیر وابسته نیز باروری ایدهآل می باشد. با توجه به این که در بیشتر مطالعات مرتبط قبلی پایگاه خانواده از ترکیب سه مقیاس سطح تحصیلات مادر و پدر و هم چنین میزان درآمد خانواده ساخته شده بود در این تحقیق نیز از همین تعریف استفاده شد. در این پژوهش برای اندازه گیری متغیر فاصله مناسب بین فرزندان از زنان مورد مطالعه سوال گردید که «به نظر شما فاصله سنی بین فرزندان به طور متوسط چند سال باید باشد؟». منظور از نگرش های جنسی ترجیحی، قایل بودن به برتری ذاتی، حقوقی یا نهادی یک جنس نسبت به جنس دیگر است(۱۳). در مطالعه حاضر این مفهوم از طریق یک سوال و با عنوان زیر سنجش شده است: «اگر قرار باشد فقط یک بچه داشته باشید دوست دارید دختر باشد یا پسر؟». در این تحقیق برای سنجش باروری ایدهآل سوال شد که «به نظر شما امروزه برای هر زن و شوهر داشتن چند فرزند کافی است؟» برای بررسی روابط از آزمون های مقایسه میانگین ها(T)، ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چند متغیره استفاده شده است به علاوه تحلیل داده ها نیز با استفاده از نرم افزار SPSS vol.20 صورت گرفته است.

یافته‌های پژوهش

جدول شماره ۱ ویژگی های نمونه مورد بررسی بر حسب برخی از متغیرهای تحقیق را نشان می دهد. یافته ها نشان می دهد که ۸۴ درصد زنان شاغل و تنها ۱۶ درصد آنان شاغل می باشند. هم چنین مشخص گردید که ۷۴ درصد زنان مورد بررسی دارای تحصیلات بالاتر از دیپلم می باشند. ۳۴ درصد زنان در صورت داشتن یک فرزند ترجیح می دهند آن فرزند پسر باشد و ۱۹ درصد آنان نیز تمایل به دختر داشته اند. بنا بر این می توان وجود ترجیح پسر بر دختر را در بین نمونه مورد بررسی مشاهده نمود. از نقطه نظر فاصله مناسب بین فرزندان، حدود ۲۶ درصد زنان مورد تحقیق ۵ سال را فاصله مناسب بین موالید دانسته اند که بیشترین نسبت را به خود اختصاص داده است. با توجه به مندرجات جدول و با توجه به درصد تجمعی ۷۳ درصد زنان هنگام ازدواج کمتر از ۲۶ سال سن داشته اند یعنی در جامعه مورد نظر بیشتر ازدواج زنان در فاصله ۱۶ تا ۲۶ سالگی اتفاق می افتد.

جدول شماره ۱. توزیع پاسخگویان برحسب متغیرهای مستقل تحقیق

سطح تحصیلات	فراوانی	درصد	درصد تجمعی	سن ازدواج	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
زیر دیپلم	۱۵	۷/۵	۷/۵	۲۰-۱۶	۳۰	۱۵	۱۵
دیپلم	۳۷	۱۸/۵	۲۶	۲۵-۲۱	۱۱۶	۵۸	۷۳
				۳۰-۲۶	۴۶	۲۳	۹۶
بالاتر از دیپلم	۱۴۸	۷۴	۱۰۰	۳۵-۳۱	۸	۴	۱۰۰
کل	۲۰۰	۱۰۰	–	کل	۲۰۰	۱۰۰	–
وضعیت اشتغال	فراوانی	درصد	درصد تجمعی	فاصله بین موالید	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
شاغل	۳۲	۱۶	۱۶	۱ سال	۶	۳	۳
غیرشاغل	۱۶۸	۸۴	۱۰۰	۲ سال	۱۵	۷/۵	۱۰/۵
کل	۲۰۰	۱۰۰		۳ سال	۴۸	۲۴	۳۴/۵
ترجیح جنسی	فراوانی	درصد	درصد تجمعی	۴ سال	۴۵	۲۲/۵	۵۷
دختر	۳۸	۱۹	۱۹	۵ سال	۵۳	۲۶/۵	۸۳/۵
پسر	۶۸	۳۴	۵۳	۶ سال	۷	۳/۵	۸۷
فرقی نمی‌کند	۹۴	۴۷	۱۰۰	۷ سال	۱۹	۹/۵	۹۶/۵
				۸ سال	۳	۱/۵	۹۸
				۱۰ سال	۴	۲	۱۰۰
				کل	۲۰۰	۱۰۰	–

در جدول شماره ۲ پاسخ زنان مورد تحقیق به سوال «به نظر شما امروزه برای هر زن و شوهر داشتن چند فرزند کافی است؟» منعکس شده است. بر اساس اطلاعات به دست آمده، ۱۹ درصد زنان داشتن یک فرزند و ۶۸ درصد آن ها داشتن دو فرزند را برای زوجین در شرایط کنونی مناسب می دانند. یعنی می توان الگوی باروری ۲ فرزندی را الگوی غالب باروری ایده آل در نمونه مورد بررسی به شمار آورد.

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]

جدول شماره ۲. توزیع پاسخگویان برحسب تعداد فرزندان ایده‌آل(متغیر وابسته تحقیق)

تعداد فرزندان ایده‌آل	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
۱	۳۸	۱۹	۱۹
۲	۱۳۶	۶۸	۸۷
۳	۲۰	۱۰	۹۷
۴	۶	۳	۱۰۰
کل	۲۰۰	۱۰۰	–

نتایج نشان داد که هیچ رابطه معناداری بین سطح تحصیلات زنان و باروری ایده آل آن ها وجود ندارد. یافته ها هم چنین نشان داد که با افزایش پایگاه خانوادگی، زنان تمایل دارند تعداد کمتری فرزند داشته باشند. در بررسی رابطه بین سن ازدواج و باروری ایدهآل مشخص گردید که رابطه فوق در نمونه مورد نظر مستقیم و اما غیر معنادار می باشد، یعنی افرادی که دیرتر ازدواج کرده اند تمایل دارند بچه های بیشتری داشته باشند. از دیگر نتایج این بررسی این بود زنانی که اعتقاد دارند فاصله سنی بین فرزندان باید بالا باشد از سویی دیگر ایده آل آن ها در تعداد فرزندان پایین تر بوده است. برای بررسی رابطه بین وضعیت اشتغال و ترجیح جنسی با متغیر وابسته از آزمون تفاوت میانگین T بهره برده شد که نتایج در جدول شماره ۳ گزارش شده است. نتایج آزمون نشان داد که وضعیت اشتغال و ترجیح جنسی اثر معناداری بر تعداد فرزندان دلخواه ندارند.

جدول شماره ۳. آزمون تفاوت میانگین تعداد فرزندان دلخواه برحسبوضعیت اشتغال و ترجیح جنسی

		تعداد فرزندان دلخواه
وضعیت اشتغال	شاغل	۱/۸۷
	غیرشاغل	۱/۹۸
نتایج آزمون		T=-0.914 Sig=0.3
ترجیح جنسی	دختر	۱/۹
	پسر	۲/۰۱
نتایج آزمون		T=-0.697 Sig=0.487

برای این که بتوان اثر هر متغیر مستقل بر متغیر وابسته را با کنترل سایر متغیرها نشان داد از تحلیل رگرسیون چند متغیره استفاده و نتایج در جدول شماره ۴ ارائه گردیده است. با کنترل سایر متغیرها و با افزایش سن ازدواج تمایل برای داشتن فرزندان بیشتر می شود اما رابطه مذکور کماکان معنادار نمی باشد. در ارتباط با متغیر ترجیح جنسی نیز با کنترل سایر متغیرها رابطه معنادار نشده است. بر اساس اطلاعات جدول معلوم گردید که با کنترل سایر متغیرها زنان غیرشاغل در مقایسه با زنان شاغل باررروی ایده آل بالاتری دارند اما رابطه مذکور معنادار نمی باشد. هم چنین تحلیل رگرسیونی نشان می دهد که اثر فاصله بین موالید بر متغیر وابسته معنادار و معکوس است یعنی هر چقدر فاصله تولدها از نظر زنان بیشتر باشد از تعداد فرزندان ایده آل آن ها کاسته می شود. پایگاه خانوادگی نیز اثر معنادار و معکوس بر باروری ایده آال زنان مورد بررسی دارد. با کنترل سایر متغیرها معلوم گردید که رابطه تحصیلات باروری ایده آل معنادار نمی باشد.

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]

جدول شماره ٤. نتایج آزمون اثر هر متغیر مستقل بر متغیر وابسته با کنترل سایر متغیرهای تحقیق

مدل	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد	t	Sig
	B	Std. Error	Beta		
مقدار ثابت	۲/۳۱۵	۰/۵۱۲		۴/۵۲۵	۰/۰۰۰
سن در ازدواج	۰/۰۰۳	۰/۰۱۷	۰/۰۱۵	۰/۱۵۱	۰/۸۸
ترجیح جنسی	۰/۳۳	۰/۰۶	۰/۰۳۹	۰/۵۴۷	−۰/۵۸۵
وضعیت اشتغال	۰/۱۱۶	۰/۱۵۱	۰/۰۶۷	۰/۷۷۰	۰/۴۴۲
فاصله بین موالید	−۰/۰۷۳	۰/۰۲۷	−۰/۱۹۵	−۲/۷۲	۰/۰۰۷
پایگاه خانوادگی	−۰/۰۲۹	۰/۰۱۲	−۰/۱۷۹	−۲/۳۵	۰/۰۱۹
تحصیلات	−۰/۲۳	۰/۴۲	−۰/۰۴۶	−۰/۵۵۵	۰/۵۷۹
F=2.3 Sig=0.03					
$R=0.26\ R^2=0.06\ Adj.R^2=0.04$					

بحث و نتیجه‌گیری

باروری مهم ترین عامل موثر بر رشد جمعیت در جامعه است. در سال های اخیر در بیشتر کشورها با سطوح مختلف توسعه میزان بارروی کاهش یافته است. در ایران نیز در دهه های اخیر باروری به طور چشمگیری کاهش داشته است، به طوری که از رقم حدود ۷ بچه برای هر زن در اوایل دهه ۱۳۶۰ به رقم زیر ۲ رسیده است. به موازات کاهش باروری در این سال ها ویژگی های اجتماعی افراد خصوصاً زنان نیز دچار تغییراتی شده است. مثلاً مطالعات(۱۵،۱۴) نشان داده است که سهم زنان در تحصیلات عالی در کشور سیر صعودی قابل توجهی داشته است. امروزه تعداد زنان در تحصیلات دانشگاهی بیشتر از مردان می باشد. در استان کرمانشاه نیز همان طوری که در مقدمه اشاره شد باروری کاهش یافته است و به زیر سطح جایگزینی رسیده است. یافته های این بررسی حاکی از ورود گسترده زنان در سطوح عالی دانشگاهی است اما از سویی با وجود این پیشرفت در آموزش هنوز زیرساخت های لازم برای ورود زنان تحصیل کرده به بازار کار در جامعه مورد مطالعه محقق نشده است. یافته ها نشان داد که در جامعه مورد مطالعه فرزند پسر بر دختر ارجحیت دارد به عبارتی ترجیح جنسی وجود دارد یعنی می توان ترجیح جنسی را از ویژگی های فرهنگی این جامعه به شمار آورد. نکته قبل تأمل دیگر این است که تنها حدود ۳ درصد زنان داشتن ۴ فرزند را ایده آل می دانند لذا شمار ۴ فرزند و بیشتر به عنوان باروری ایده آل در جامعه مورد نظر را می توان منسوخ شده دانست و الگوی ۲ فرزندی الگوی رایج فرزندخواهی به شمار می رود. این یافته با نتیجه برخی مطالعات دیگر(۱۷،۱۶) همسو است. برای بررسی فرضیه های تحقیق ابتدا از روابط دو متغیره استفاده شد. در بررسی رابطه سطح تحصیلات زنان و باروری ایده آل از ضریب همبستگی پیرسون استفاده گردید. سطح تحصیلات و باروری ایده آل رابطه معناداری نداشتند اما جهت رابطه منفی گردید یعنی با افزایش تحصیلات تعداد ایده آل فرزندان برای زنان کمتر می شود. با اعمال کنترل آماری نیز این نتیجه به دست آمد. برخی مطالعات پیشین(۱۹،۱۸) نشان داده بودند که تحصیلات بر نگرش به باروری اثرگذار می باشد اما در مطالعه حاضر رابطه معناداری به دست نیامد. در ادامه به بررسی رابطه بین پایگاه خانوادگی و متغیر وابسته پرداختیم که ضریب همبستگی پیرسون به دست آمده برابر ۰/۱۶− بود یعنی زنانی که دارای پدر و مادری با تحصیلات بیشتر و نیز درآمد خانوادگی بالاتری بوده اند ایده آل باروری آن ها پایین تر بوده است. این رابطه در سطح ۹۵ درصد معنادار بود. در تحلیل رگرسیون چند متغیره و با کنترل سایر متغیرها نیز پایگاه خانوادگی افراد دارای اثر معناداری بر باروری ایدهآل زنان بود. همان طوری که اکابری(۲۰) در مطالعه خود در بین زنان استان آذربایجان غربی نشان داده است که زنان جوان تر تمایل دارند که فرزند کمتری داشته باشند در نمونه مورد مطالعه این تحقیق نیز با افزایش سن در هنگام ازدواج ایده آل باروری زنان بیشتر شده است، به عبارتی دیگر، زنان جوان تر در مقایسه با همتایان مسن تر خود گرایش به داشتن تعداد فرزندان کمتری دارند. البته لازم به یادآوری است که سن نیز اثر معناداری بر باروری ایده آل ندارد. همان طوری که در سطرهای پیشین توضیح داده شده زنان مورد بررسی گرایش به داشتن فرزند پسر دارند. ترجیح جنسی باعث می شود زنان فرزندآوری خود را تا رسیدن به فرزند دلخواه خود ادامه دهند. هر چند بین ترجیح جنسی و باروری ایده آل رابطه معناداری یافت نشد اما جهت رابطه مثبت بود یعنی زنانی که ترجیح جنسی داشته اند تمایل دارند بچه بیشتری به دنیا بیاورند. این یافته با نتیجه مطالعه شهبازی(۲۱) که نشان داد ترجیح جنسی با باروری ایده آل رابطه معناداری ندارد هماهنگ است. لم(۲۲) نشان داده بود

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]

که اشتغال بر باروری اثر معنادار دارد در حالی که در این تحقیق رابطه دو متغیر مورد بررسی معنادار نبوده است. با این وجود زنان غیر شاغل به داشتن حدود ۲ بچه و زنان شاغل به زیر ۲ بچه تمایل دارند. لذا این یافته با برخی مطالعات(۲۴،۲۳) در ایران که دریافته بودند زنان ازدواج کرده شاغل در مقایسه با همتایان غیرشاغل خود گرایش کمتری به فرزندآوری بیشتر دارند هماهنگ است. نتیجه آزمون رابطه بین فاصله مناسب بین موالید و باروری ایده آل که با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون بررسی شد، نشان داد که رابطه دو متغیر مورد نظر معنادار و معکوس(۰/۱۸-) می باشد یعنی زنانی که اعتقاد دارند فاصله سنی بین فرزندان باید بالا باشد از سویی دیگر ایده آل باروری پایین تری داشته اند. با اعمال کنترل آماری رابطه معنادار بین فاصله مناسب بین موالید و باروری ایده آل نیز به دست آمد. در بین متغیرهای مورد بررسی متغیر فاصله مناسب بین موالید و پایگاه خانوادگی زنان بر باروری ایده آل آن ها اثر معناداری داشتند. با توجه به ضریب تعیین به دست آمده متغیرهای مورد نظر تنها ۴ درصد از تغییرات متغیر وابسته یعنی باروری ایده آل زنان را تبیین می کنند. لذا مدل استفاده شده یا به عبارتی متغیرهای مورد بررسی قدرت تبیین کنندگی پایینی دارند. هم چنین بر اساس بتاهای استاندارد نتیجه گرفته می شود که در بین متغیرهای مستقل تحقیق به ترتیب پایگاه خانوادگی و فاصله مناسب بین موالید بیشترین اثر را بر متغیر وابسته داشته است که تنها روابط معنادار به دست آمده نیز می باشند. می توان نتیجه گفت که نوعی همگرایی در بین زنان در نگرش شان به باروری شکل گرفته است. دیگر بین افراد با وضعیت اشتغال و سطح سواد گوناگون از نظر باروری ایده آل تفاوت معناداری وجود ندارد. این یافته به نوعی در مطالعه عباسی شوازی و دیگران(۲۵) در بین زنان یزدی نیز به دست آمده بود. کم فرزندخواهی به یک نُرم تبدیل شده است و درون جامعه اشاعه یافته است لذا تصور می شود که بهترین تبیین برای چنین رفتار باروری ای تأکید بر نظریه اشاعه ایده ها باشد. ایده اصلی پشت سر تئوری اشاعه این است که تعامل یک ساز و کار کلیدی است که از آن طریق پذیرش نوآوری های، ایده ها و رفتارهای جدید اتفاق می افتد(۲۶). مدل اشاعه، پذیرش تغییر یا نوآوری به وسیله مردم در طول زمان را توصیف می کند. طبق این تئوری، کاهش باروری در نتیجه افزایش شیوع نگرش و رفتارهایی است که در جامعه پیش از این بسیار نادر بوده و یا وجود نداشته اند و افزایش شیوع آن ها از پیامدهای گسترش این نگرش ها و رفتارها از بخشی از جمعیت به بخش های دیگر است(۲۷). از آن جایی که بسیاری از عوامل ارزشی هم چون فردگرایی در این بررسی مورد مطالعه قرار نگرفته است که یکی از محدودیت های بررسی به شمار می –رود لذا برای اطمینان از نتایج به دست آمده بهتر است مطالعات آتی به دنبال بررسی اثرگذاری متغیرهای دیگر همانند فردگرایی و تغییر ارزش ها و نگرش ها در جامعه مورد مطالعه باشند که در برخی مطالعات(۲۸) اثرگذاری آن ها به دست آمده است. در پایان باید خاطر نشان ساخت که موفقیت سیاست های تشویق موالید در چنین جامعه ای راه بسیار سختی در پیش دارد. هم چنین با محدود کردن دسترسی زنان به وسایل پیشگیری احتمال افزایش سقط جنین های عمدی، بارداری ناخواسته و مرگ و میر مادران بیشتر می شود. لذا پیشنهاد می شود زمینه های فرهنگی و اقتصادی مناسب فراهم نمود تا جوانان و افراد در شرف ازدواج بتوانند باروری ایده آل خود که حدود ۲ فرزند بوده است را تحقق بخشند تا حداقل با این کار بتوان باروری را در حدود سطح جایگزینی حفظ نمود.

سپاسگزاری

بدینوسیله از تمامی همکاران و حمایت دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه تقدیر و تشکر می گردد.

References

1.Mahmoudian H. Theoretical and experimental research on migration and fertility. J Soc Sci 2000;15:147-64.

2.Abassi-Shavazi M, Khajesalehy Z. [Meas-ure-ment of impact's independence, soc partic educ-ation on the willingness of women to chil-dbearing (Case Study: Sirjan City)]. Women Develop Politic 2013;11: 45-64. (Persian)

3.Abassi-Shavaz M, Askari-Nodoshan A-.[Fam-ily change and decline in fertility: in Iran: A Case Study of Yazd province]. J Soc Sci 2005;25: 25-75.

4.Abbasi-Shavaz M, Hosseini-Chavoshi M. [Fertility change, family planning and popul-ation policies]. J Knowledge Islamic Uni 2011; 15:8-25.

5.Abbasi-Shavazi M. Hosseini-Chavoshi M, M-cDonald P. The path to below replac-

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]

ement ferti-lity in the Islamic Republic of Iran, Asia Pac Po-pu J 2007; 22: 91-112.
6.Abbasi-Shavazi M, McDonald P. National and provincial-level fertility trends in Iran 1972- 2000. Working Paper in Demography. Austra-lian. Canberra: Demography and Sociology Pro-gram; 2005.P. 94.
7.Abbasi-Shavazi MJ . Effects of marital fertility nuptiality on fertility transition in the Islamic Republic of Iran 1976-1986", Working Paper in Demography, Canberra: Australian National Un-iversity; 2000.P. 84.
8.Asplund K, Eriksson M, Persson O. Country comparisons of human stroke research since 2001: a bibliometric study. Stroke 2012;43:830-7.
9.Karimi Y. Attitudes and Attitude Change. The-ran: Arasbaran; 2000.
10.Isiugo-Abanihe UC. Reproductive motivation and family-size preferences among Nigerian m-en. Stud Fam Plann 1994; 25:149-61.
11.Lutz W, Qiang R. Determinants of human population growth. Biol Sci 2002 ;29;357:1197-210.
12.Becker G. Treatise on the family, Enlarged edition. Cambridge: Harvard university press; 1991.P.35.
13.Mansoureian M, Khoshnevis K A. Sexual preferences and tendencies of ma-rried women of reproductive behavior: a case study in Tehran. J Hum Soc Sci 2006;24 : 129-46.
14.Tabatabaie-Yazdi M. Survey of The trend of increasing the proportion of female students than male, and factors affecting the process. Cen Str Res 2006;15:155-9.
15.Abdollahyan H. The generation gap in cont-emporary Iran. J Welt Trend 2004; 44:74-85.
16.Hosseini H, Bagi B. Determinant of econ-omic, social, cultural and population - women's childbearing desires a married cognitive health centers - Hamadan in 2011. Sci J Med 2014; 1: 43-5.
17.Hagewen KJ , Morgan PH. Intended and id-eal family size in the united states, 1970-2002. Pop Develop 2005; 31: 507-27.
18.Kiani M. Women's attitude to fertility in Ira-n: A case study in Isfahan, Iran. Soc Sci 2011; 6: 398-403.
19.Kreyenfeld M, Konietzka D. Education and fertility in Germany. Chap Demo Change Ger-man; 2008.P. 165-83.
20.Akaberi A, Mahmoudi M, Zerati H, Majlesi F. [Survey the relationship between social – ec-onomic and demographic factors with repro-ductive]. J Sabzevar Uni Med Sci 2007;12: 40-5.(Persian)
21.Shahbazi A. Some socio-economic and de-m-ographic factors affecting fertility Nahavand city. J Pop 1997; 20: 97-112.
22.Lam G. How does gender equity affect ferti-lity in Hong Kong?. Thesis for the Degree of Doctor of Philosophy. Hong Kong Uni Sci Technol 2007;12:45-51.
23.Ghazi-Tabatabai M, Mehri N. Measuring the effect on fertility of Iranian responsibility for working women. Women Develop Polit 2013; 11: 29-44.
24.ShavaziAbbasi MJ, HosseiniChavoshi M. Fe-rtility changes in Iran, Tehran. J Health Med Edu 2004;14:25-9.
25.Abbasi-Shavazi MJ, Hosseini- Chavoshi M ,Kaveh-Firoz Z. Study of the views of women about reproductive behavior in Yazd Using qu-alitative methods. J Soc Sci 2002;24:169-203.
26.Reed H, Briere R, Casterline J. The role of diffusion processes in fertility change in developing countries: report of a workshop. Nat Res Cou Pop 1999;16:212-20.
27.Casterline J. Diffusion processes and fertility transition: selected perspectives. Nation Res Cou 2001;11:225-33.
28.Khalajarahani F , Saraie H. One-child plan and its determinants in men and women in ma-rriage in Tehran, Population Studies. Pro Studi Compr Manag 2013;-1:61-85.

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]

Women's Ideal Fertility and Its Determinants (A Case Study of Women in Kermanshah)

Mahmodiangilani S[1*]

(Received: December 29, 2013 Accepted: July 9, 2014)

Abstract

Introduction: The Fertility in the demographic studies is one of the most important factors effecting the population growth in any society. The aim of the present study is to investigate the factors affecting women's ideal fertility that were on verge the marriage in Kermanshah.

Materials & Methods: Data collection was prepared by researcher-made questionnaire in Farvardin 1392. Statistical population consisted of women who were at the age of marriage. The statistical population included 200 women who referred to selected health centers in Kermanshah.

Findings: Findings showed that the space between births and family status has significant effect on the dependent variable (ideal fertility). Findings also indicated that, 4% of the variance of ideal fertility can be explained by the independent variables.

Discussion &Conclusion: In the studied population, women's attitude to fertility behavior is almost similar. This means that, women with different socioeconomic characteristics are intended to express a similar reproductive behavior. Therefore, it is concluded that wanting a few number of child through the diffusion of ideas has become a dominant pattern.

Keywords: Ideal fertility, women, Kermanshah

1.Dept of Demography, Tehran University, Tehran, Iran
** Correspondin author Email: seraj_* gilan@yahoo.com

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]